

Trygt og godt læringsmiljø

Skulemiljø - Opplæringslova

Kapittel 9 A. Elevane sitt skulemiljø

0 Kapitlet føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lov 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711, heile kap endra).

§ 9 A-1. Verkeområde for kapitlet

Kapitlet her gjeld for elevar i grunnskolen og den vidaregåande skolen. Kapitlet gjeld òg for elevar som deltek i leksehjelpordningar og i skolefritidsordningar, med unntak av §§ 9 A-10 og 9 A-11.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lov 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711).

§ 9 A-2. Retten til eit trygt og godt skulemiljø

Alle elevar har rett til eit trygt og godt skulemiljø som fremjar helse, trivsel og læring.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lov 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711).

§ 9 A-3. Nulltoleranse og systematisk arbeid

Skolen skal ha nulltoleranse mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering.

Skolen skal arbeide kontinuerleg og systematisk for å fremje helsa, miljøet og tryggleiken til elevane, slik at krava i eller i medhald av kapitlet blir oppfylte. Rektor har ansvaret for at dette blir gjort.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lov 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711). Vert endra med lov 19 juni 2020 nr. 89 (ikr. frå den tid Kongen bestemmer).

§ 9 A-4. Aktivitetsplikt for å sikre at elevar har eit trygt og godt psykososialt skolemiljø

Alle som arbeider på skolen, skal følgje med på om elevane har eit trygt og godt skolemiljø, og gripe inn mot krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering dersom det er mogleg.

Alle som arbeider på skolen, skal varsle rektor dersom dei får mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø. Rektor skal varsle skoleeigaren i alvorlege tilfelle.

Ved mistanke om eller kjennskap til at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, skal skolen snarast undersøkje saka.

Når ein elev seier at skolemiljøet ikkje er trygt og godt, skal skolen så langt det finst eigna tiltak sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det same gjeld når ei undersøking viser at ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø.

Skolen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i skolen sitt arbeid.

Skolen skal lage ein skriftleg plan når det skal gjerast tiltak i ei sak. I planen skal det stå

- a) kva problem tiltaka skal løyse
- b) kva tiltak skolen har planlagt
- c) når tiltaka skal gjennomførast
- d) kven som er ansvarleg for gjennomføringa av tiltaka
- e) når tiltaka skal evaluerast.

Skolen skal dokumentere kva som blir gjort for å oppfylle aktivitetsplikta etter første til femte ledd.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. [res. 20 des 2002 nr. 1735](#)), endra med lov 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. [res. 9 juni 2017 nr. 711](#)).

§ 9 A-5. Skjerpa aktivitetsplikt dersom ein som arbeider på skolen, krenkjer ein elev

Dersom ein som arbeider på skolen, får mistanke om eller kjennskap til at ein annan som arbeider på skolen, utset ein elev for krenking som mobbing, vald, diskriminering og trakassering, skal vedkommande straks varsle rektor. Rektor skal varsle skoleeigaren. Dersom det er ein i leiinga ved skolen som står bak krenkinga, skal skoleeigaren varslast direkte av den som fekk mistanke om eller kjennskap til krenkinga. Undersøking og tiltak etter § 9 A-4 tredje og fjerde ledd skal setjast i verk straks.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lover 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 660), 17 juni 2005 nr. 62 (ikr. 1 jan 2006 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 609), 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711).

§ 9 A-6. Fylkesmannen si handheving av aktivitetsplikta i enkeltsaker

Dersom ein elev ikkje har eit trygt og godt skolemiljø, kan eleven eller foreldra melde saka til Fylkesmannen etter at saka er teken opp med rektor.

Fylkesmannen skal avgjere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 er oppfylt. Dersom saka ikkje er teken opp med rektor, eller om det er under ei veke sidan ho vart teken opp, skal Fylkesmannen avvise saka, med mindre særlege grunnar gjer dette urimeleg. Det same gjeld dersom saka ikkje gjeld skolemiljøet på skolen der eleven går når saka blir meldt til Fylkesmannen.

Skolen og skoleeigaren skal utan hinder av lovfesta teieplikt leggje fram alle opplysningar som Fylkesmannen meiner må til for å greie ut saka. Fylkesmannen skal sørge for at involverte elevar blir høyrde. Kva som er best for elevane, skal vere eit grunnleggjande omsyn i Fylkesmannen si saksbehandling.

Kjem Fylkesmannen til at skolen ikkje har oppfylt aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5, kan Fylkesmannen vedta kva skolen skal gjere for å sørge for at eleven får eit trygt og godt skolemiljø. Det skal setjast ein frist for gjennomføringa av vedtaket, og Fylkesmannen skal følgje opp saka. Fylkesmannen kan vedta reaksjonar etter skolen sitt ordensreglement, jf. § 9 A-10, eller at ein elev skal byte skole, jf. § 9 A-12.

Avgjerda til Fylkesmannen er eit enkeltvedtak og kan påklagast etter reglane i forvaltningsloven. Skoleeigaren har ikkje klagerett.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lover 17 juni 2005 nr. 105 (ikr. 17 juni 2005 iflg. res. 17 juni 2005 nr. 660), 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711), 21 juni 2019 nr. 60 (ikr. 1 aug 2019 iflg. res. 21 juni 2019 nr. 778).

§ 9 A-7. Det fysiske miljøet

Skolane skal planleggjast, byggjast, tilretteleggjast og drivast slik at det blir teke omsyn til tryggleiken, helsa, trivselen og læringa til elevane.

Det fysiske miljøet i skolen skal vere i samsvar med dei faglege normene som fagmyndigheitene til kvar tid tilrår. Dersom enkelte miljøtilhøve avvik frå desse normene, må skolen kunne dokumentere at miljøet likevel har tilfredsstillande verknad for helsa, trivselen og læringa til elevane.

Alle elevar har rett til ein arbeidsplass som er tilpassa behova deira. Skolen skal innreiast slik at det blir teke omsyn til dei elevane ved skolen som har funksjonshemmingar.

Dersom ein elev eller forelder eller eit av råda eller utvala ved skolen der desse er representerte, ber om tiltak for å rette på fysiske miljøtilhøve, skal skolen snarast mogleg behandle saka etter reglane om enkeltvedtak i forvaltningsloven. Om skolen ikkje innan rimeleg tid har teke stilling til saka, vil det likevel kunne klagast etter føresegnene i forvaltningsloven som om det var gjort enkeltvedtak.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lover 21 juni 2013 nr. 98 (ikr. 1 aug 2013 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 685), 19 juni 2015 nr. 65 (ikr. 1 okt 2015), 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711).

§ 9 A-8. Elevdeltaking i arbeidet med skolemiljøet

Elevane skal få ta del i planlegginga og gjennomføringa av arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø.

Elevrådet kan oppnemne representantar til å vareta elevane sine interesser overfor skolen og styresmaktene i skolemiljø saker. Dersom det finst eit arbeidsmiljøutval eller liknande organ ved skolen, kan elevane møte med opp til to representantar når utvalet behandlar saker som gjeld skolemiljøet. Representantane skal bli kalla inn til møta med talerett og rett til å få meininga si protokollert. Dei skal ikkje vere til stades når utvalet behandlar saker som inneheld opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt.

Representantane skal få den informasjonen dei treng, men ikkje opplysningar som er omfatta av lovfesta teieplikt. I den mon det trengst, har dei rett til opplæring for å skjøtte oppgåvene og fritak frå undervisninga.

0 Føyd til med lov 21 juni 2013 nr. 98 (ikr. 1 aug 2013 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 685), tidlegare § 9a-8 endra paragrafnummer til § 9a-9, endra med lov 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711).

§ 9 A-9. Informasjonsplikt og rett til å uttale seg

Skolen skal informere elevane og foreldra om rettane i dette kapitlet. Skolane skal òg informere om aktivitetsplikta etter §§ 9 A-4 og 9 A-5 og om høvet til å melde saka til Fylkesmannen etter § 9 A-6.

Dersom skolen finn ut at noko ved skolemiljøet kan skade helsa til elevane, skal elevane og foreldra snarast mogleg varslast om det.

Samarbeidsutvalet, skoleutvalet, skolemiljøutvalet, elevrådet og foreldra skal haldast informerte om alt som er viktig for skolemiljøet, og så tidleg som mogleg takast med i arbeidet med skolemiljøtiltak. Dei har rett til innsyn i all dokumentasjon som gjeld det systematiske arbeidet for eit trygt og godt skolemiljø, og har rett til å uttale seg og komme med framlegg i alle saker som er viktige for skolemiljøet.

0 Føyd til med lov 20 des 2002 nr. 112 (ikr. 1 apr 2003 iflg. res. 20 des 2002 nr. 1735), endra med lover 21 juni 2013 nr. 98 (ikr. 1 aug 2013 iflg. res. 21 juni 2013 nr. 685), endra paragrafnummer frå § 9a-8, 9 juni 2017 nr. 38 (ikr. 1 aug 2017 iflg. res. 9 juni 2017 nr. 711).

«MobbeKnapp»

<https://mrfylke.no/utdanning-og-karriere/opplaering-i-skole/meld-fraa-om-mobbing-krenkingar-eller-daarleg-skolemiljoe>

Knappen ligg også tilgjengeleg i Elevportalen:

Psykososialt miljø – samtale med elev (utdrag av skjema)

SKJEMA FOR ELEVSAMTALAR (kontaktlærer) VED VOLDA VGS. (1. halvår)

Halvårsvurdering utan karakter i orden og åtferd, dialog om anna utvikling.
Formkrav: munnleg eller skriftleg, dokumentert med dato i Skolearena.

Elev:.....

Leverast eleven i god tid før samtalen.

Både elev og lærar bur seg til samtalen.

1. TRIVSEL

- Korleis trivst du i gruppa?
- Kva kan du bidra med i klassemiljøet og skulefellesskapen? Har du tankar om korleis du kan bidra til eit godt klassemiljø/ev korleis du kan bidra til å betre klassemiljøet?
- Korleis opplever du det fysiske miljøet ved skulen?

- Framovermelding frå lærar

Notatar

Elevsamtale mellom helsesjukepleiar og elev – utdrag av skjema

STØTTESKJEMA FOR SAMTALE MELLOM HELSESØSTER OG ELEVAR VED VOLDA VGS. (GJENNOMFØRAST I LØPET AV 1. KLASSE)

Namn:.....

Utdrag frå samtaleskjema

4 - Alkohol og tobakk

Nytter du tobakk av noko slag (røyk/snus)?

Drikk du alkohol?.....

Har du eller nokon i nære relasjonar (familie eller vener) problem med alkohol eller andre rusmiddel?.....

Styrking av læringsmiljø

Volda vgs gjennomfører to program henta frå skuleprogrammet VIP kvart år:

- VIP-makkerskap frå skulestart og om lag til slutten av oktober, men med høve til å halde fram vidare
- VIP (læringsprosjekt i psykisk helse) blir gjennomført for Vg1 i hausthalvåret i samarbeid med kommunehelsetenesta.

<https://vestreviken.no/skoleprogrammet-vip>

VIP-læringsprosjekt i psykisk helse for Vg1

Mål:

- Å gjere elevar betre rusta til å ta vare på si eiga psykiske helse ved å auke kunnskapen om temaet, samt å gi informasjon om kva hjelp ein kan få.

Gjennomføring hausten 2020 – oktober/november:

- Alle elevar får utdelt elevheftet «Livet og sånn»
- Temaforedrag
- Arbeid i klassene
- Klassebesøk av fagpersonell frå ulike kommunale helsetenester

VIP-makkerskap: styrking av læringsmiljø

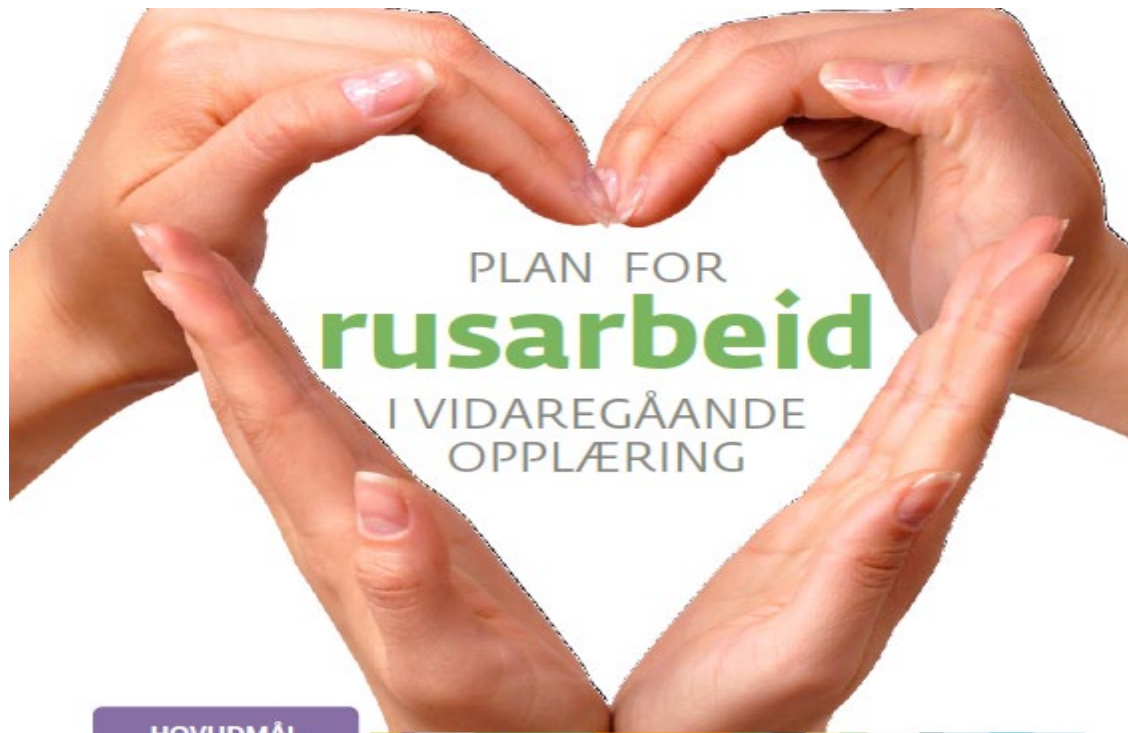
Skal bidra til:

- ein mjukere overgang
- bli kjent med fleire
- tryggare klassemiljø tidleg
- å auke den sosiale kompetansen
- å skape gode arbeidsrelasjonar

Gjennomføring på skulen:

- Fast plass i klasserom
- Makker (fast arbeidskollega) og makkergruppe (fast arbeidsgruppe)
- Rullering etter fastsett plan

PLAN FOR rusarbeid I VIDAREGÅANDE OPPLÆRING

HOVUDMÅL

Skape eit godt, trygt og inkluderande miljø gjennom positive tiltak der alle elevane blir sett og tekne vare på

- Vi bryr oss om kvarandre – ikkje med kvarandre
- Vi snakkar med kvarandre – ikkje om kvarandre
- Ingen skal gå aleine med bekymringane sine

Med rusmiddel meiner ein her:

- Alkohol
- Illegale rusmiddel
- Medikament
- Dopingsmiddel

1

Førebygging

Arbeidet skal bygge på elevmedverknad

- Leiinga ved skulen informerer alle elevane om rusplanen
- Auke bevisstheita og kunnskapen til elevane om skadeleg bruk av rusmiddel
- Samarbeide med elevrådet om haldningsskapande arbeid og rusfrie tiltak
- Eit godt samarbeid mellom skule og russ i rusførebyggjande arbeid
- Rus som fagleg tema knyttast til læreplanmål og den generelle delen av læreplanen

Samarbeid med kommune og føresette

- Informasjon til alle føresette om skulen sin rusplan
- Utvikle samarbeid mellom skule, skulemiljøutvalet og føresette i forhold til rusarbeid
- Skulane bør samarbeide med kommunane om kartlegging av elevane sine livsområde gjennom å bruke godkjent kartleggingsverktøy som eks Ung Data

Ressursbank

[forebygging.no: skole - støttemateriell](#)

[ung.no - videregående opplæring](#)

[Helsenorge-ungdom](#)

[Tiltaksbasen for forebygging](#)

[Ungdata](#)

[Hjem/skole samarbeid](#)

Møre og Romsdal fylkeskommune

RUSBEHANDLING MIDT-NORGE
ETASSTAVELSEN I OSLO - MIDT-NORGE

"Plan for rusarbeid i videregående opplæring" bygg på "Veileder fra bekymring til handling". [Les meir.](#)

Elevundersøkinga

- Volda vgs. tek kvart år del i ei nasjonal spørjeundersøking som elevane våre svarar på.
- Hovudstammen av spørsmål er lik for kvart år, slik at vi får samanlikna og sett ei utvikling frå år til år.
- Klasseresultata vert presentert og diskutert i klassene, og kan danne grunnlag for tiltak.
- Svara er 100% anonymisert og umogeleg å spore til den einstilte eleven

Elevundersøkinga - indeksar

Spørsmåla i undersøkinga vert gruppert i desse indeksane på ein poengskala frå 1 til 5, der 5 er best:

- Trivsel
- Støtte frå heimen
- Læringskultur
- Motviasjon
- Felles reglar
- Utdanning- og yrkesretteiing
- Variert opplæring
- Innsats
- Støtte frå lærarane
- Vurdering for læring
- Meistring
- Elevdemokrati og medverknad
- Mobbing på skulen
- Praktisk opplæring
- Relevant opplæring
- Faglege utfordringar

Elevundersøkinga - resultat

	2019	2018	2017	2016
Trivsel	4,2	4,2	4,2	4,3
Støtte frå heimen	3,9	3,9	3,8	3,8
Mobbing på skulen	4,9	4,9	4,9	4,9

Indeks: mobbing på skulen

Utvalg	Ikkje i det heile		Ein sjeldan gong		2 eller 3 gonger i månaden		Omtrent 1 gong i veka		Fleire gonger i veka		Snitt
Er du blitt mobba av andre elevar på skolen dei siste månadene?											
2019	441	92,5%	27	5,7%	-	-	-	-	4	0,8%	4,9
2018	416	91,8%	29	6,4%	0	0%	3	0,7%	5	1,1%	4,9
2017	393	92,5%	26	6,1%	3	0,7%	-	-	-	-	4,9

	Ikkje i det heile		Ein sjeldan gong		2 eller 3 gonger i månaden		Omtrent 1 gong i veka		Fleire gonger i veka		Snitt
Har du sjølv vore med på å mobbe ein eller fleire elevar på skolen dei siste månadene?											
2019	465	97,9%	-	-	0	0%	0	0%	-	-	5
2018	441	96,9%	14	3,1%	0	0%	0	0%	0	0%	5
2017	410	96,9%	-	-	-	-	0	0%	0	0%	5

	Ikkje i det heile		Ein sjeldan gong		2 eller 3 gonger i månaden		Omtrent 1 gong i veka		Fleire gonger i veka		Snitt
Er du blitt mobba av vaksne på skolen dei siste månadene?											
2019	453	95,2%	20	4,2%	-	-	0	0%	-	-	4,9
2018	427	94,3%	24	5,3%	-	-	-	-	0	0%	4,9
2017	346	91,5%	24	6,3%	-	-	-	-	0	0%	4,9

